

Klima- og miljøprogram for kultursektoren

Innhold

- 1 Bakgrunn, organisering og prosess
- 2 Nåsituasjonsanalyse
- 3 Vesentlige miljøtemaer
- 4 Strategiske fokusområder
- 5 Prioriterte tiltak
- 6 Plan for gjennomføring

Bakgrunn, organisering og prosess

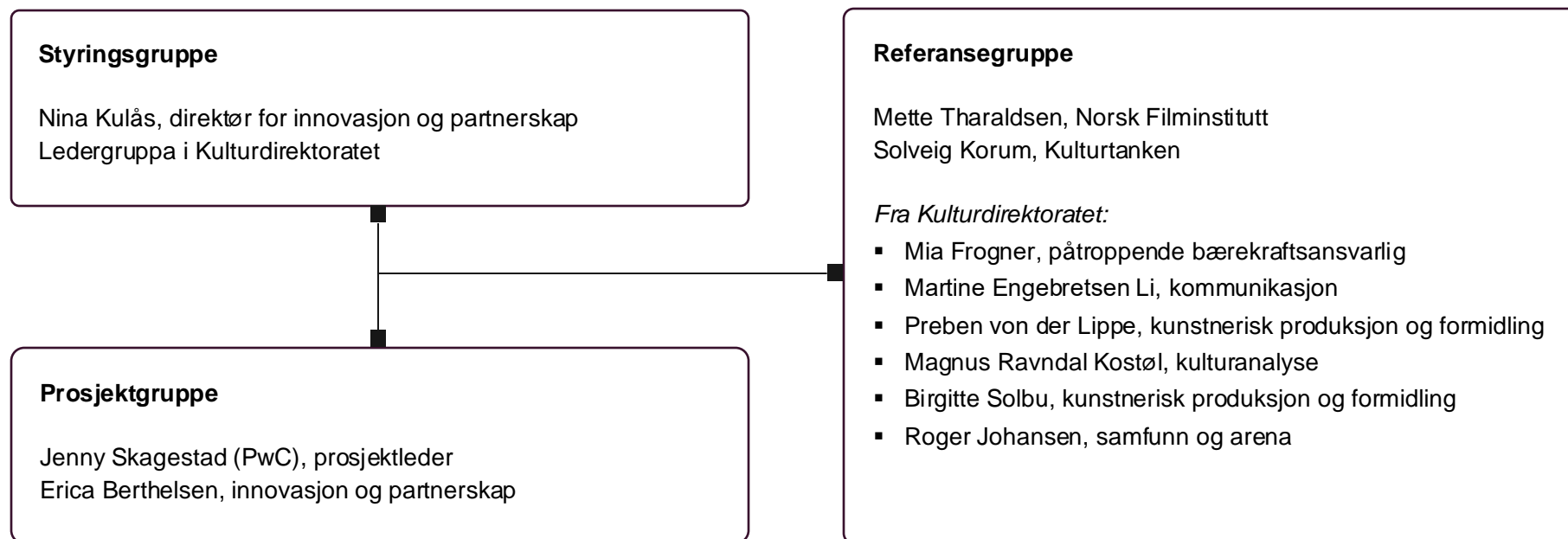
Bakgrunn

Kulturdirektoratet oppretter et klima- og miljøprogram for kultursektoren for å svare på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet fra mai 2024. Formålet med klima- og miljøprogrammet er å gå fra kunnskapsinnhenting til et program for konkret handling som sikrer økt omstillingstakt i kultursektorens grønne skifte. Kulturdirektoratet skal dele kunnskap og iverksette konkrete tiltak for å bistå sektoren. Arbeidet har, og skal fremover, skje i tett dialog og samarbeid med sentrale aktører nasjonalt og internasjonalt.

Det har vært et mål å tenke bredere enn kultursektoren i utviklingen av programmet for å sikre at det drar nytte av relevant erfaring med klima- og miljøarbeid fra de som er «best i klassen». Det har vært et ønske å lære av de som ligger foran i løypa uavhengig av bransje og tilhørighet i privat eller offentlig sektor, nasjonalt og internasjonalt.

Programmet er basert på en vesentlighetsanalyse for å sikre at innsatsen prioriteres på de områdene som vil gi størst effekt. Programmet skal også ta hensyn til at det er store forskjeller på aktørene i kultursektoren, og adressere ressursbehov og omstillingskostnader som oppgis å være de største barrierene for grønn omstilling i sektoren.

Prosjektorganisering

Prosess høsten 2024

Kunnskapsgrunnlag ■

Programutvikling ■

Avslutning

1

Analysere
nåsituasjonen i
kultursektorens klima-
og miljøarbeid

Innsikt fra rapporter, innspill
fra interessenter fra
innspillsmøte 2.9 og
beste praksis fra andre land
og sektorer

2

Definere vesentlige
tema og fokusområder

Referansegruppemøte
18. oktober

3

Utvikle forslag til tiltak
og virkemidler

Referansegruppemøte
18. oktober

4

Involvere
kultursektoren

Digitalt høringsverksted 12.
november

5

Ferdigstille program
med plan for
gjennomføring

Overlevering
3. desember

Nåsituasjonsanalyse

Nåsituasjonsanalyse

Kilder som ble brukt:

- En dokumentanalyse med drøyt 30 dokumenter i form av rapporter, utredninger, veikart og veiledere, både nasjonale og internasjonale.
- En rekke nettsider, nettverk, initiativer og kampanjer med tema klima og miljø i kultursektoren og andre sektorer.
- Innspill fra interessenter i kultursektoren fra arbeidsverksted og dialogmøte 2. september 2024 om kultursektorens klima- og miljøarbeid.

Nåsituasjon for arbeid med klima og
miljø i kultursektoren

 Kulturdirektoratet

Intern oppsummering fra PwC for Kulturdirektoratet
i forbindelse med utforming av klima- og miljøprogram

Utfordringer

Kartleggingen “Klima- og miljøarbeid i kultursektoren” (2024) fra Kulturdirektoratet peker på tre hovedutfordringer for grønn omstilling i kultursektoren:

- 1. Mangel på ressurser:** To tredeler av virksomhetene mener de bør gjøre mer for å redusere sitt klimaavtrykk, men mangel på ressurser som tid, personell og økonomiske midler er blant de største hindrene. Mange mindre virksomheter opplever dette som en betydelig barriere.
- 2. Høye kostnader:** Kostnadene for å iverksette klimatiltak, som investeringer i energieffektivisering og utslippsreduksjon, er utfordrende for mange virksomheter. Særlig små aktører i kultursektoren sliter med å dekke slike utgifter.
- 3. Mangel på kompetanse:** Omtrent fire av 10 virksomheter har ikke gjennomført kompetansehevende tiltak knyttet til klima og miljø, og mange virksomheter har et behov for mer opplæring og kunnskapsbygging. De mindre virksomhetene har ofte mindre kapasitet til å prioritere dette.

Nåsituasjonsanalysen peker i stor grad på de samme utfordringene:

Det er mange aktører som har behov for **økt kompetanse og kunnskap** om klima og miljø.

Mange mangler **økonomiske eller menneskelige ressurser** for å kunne gjennomføre konkrete klima- og miljøtiltak i sin virksomhet.

Beste praksis fra andre land og sektorer

- Tyskland: **Nasjonal økologisk standard for film- og tv-produksjon** som er obligatorisk å følge dersom man skal få statlig økonomisk støtte til produksjonen. Standarden er blitt utviklet over tre år i et tett samarbeid med mange aktører i film- og tv-bransjen. Her er det mulighet for erfaringsoverføring, og Norsk filminstitutt har sendt tre personer på kurs i Tyskland for å utdanne seg til bærekraftsrådgivere for film- og tv-produksjon, som igjen har holdt kurs for en gruppe i Norge.
- England og Skotland: Kulturdirektoratets søsterorganisasjoner Art Council England og Creative Scotland opprettet **samarbeid med eksterne kompetansepartnere**, henholdsvis Julie's Bicycle og Creative Carbon Scotland, som tilbyr fagekspertise for grønn omstilling, deling av beste praksis og verktøy for å beregne CO2-utslipp.
- Danmark: Nylig etablert et "**Center for bæredygtighed i kulturlivet**", som etterhvert kan dele erfaringer og kanskje være til inspirasjon for et tilsvarende eller lignende senter i Norge.
- Bergen: Syv mil har etablert en **ombrukshub kalt Shiftit**, som er en nettside og snart et fysisk senter - for mottak og viderefremidling av kostymer, rekvisitter og materialer.

Beste praksis fra andre land og sektorer

- Vi har sett på **idrettssektoren** fordi den kan minne om kultursektoren med til dels store arrangementer med utøvere og publikum. Norges Idrettsforbund (NIF) har etablert en grønn **nettportal kalt “Grønt lag”** som har en samlet oversikt over ressurser idrettslag trenger for å få til grønn omstilling, som veiledning, støtteordninger og eksempler på gjennomføring av konkrete miljøtiltak i idrettslag. NIF har også opprettet et **miljøfond** i samarbeid med Sparebankstiftelsen, som er blitt veldig populært hos idrettslagene.
- Vi har sett på **Grønt Skipsfartsprogram og Grønt Landtransportprogram**, to aktive bransjebaserte program for *offentlig/privat samarbeid* for å få til raskere grønn omstilling gjennom brede nettverk som blant annet *fasiliteter kunnskapsdeling, kompetansebygging, verktøy og samarbeid om innovasjons- og pilotprosjekter*.
- Vi har sett på klimaomstilling i **kommunesektoren**, med fokus på ett virkemiddel for klimatiltak - **støtteordningen Klimasats** administrert av Miljødirektoratet, som har blitt evaluert til å være svært vellykket. *Kommunesektoren* er sammensatt av alt fra svært små kommuner til storbyer og fylker, og dette skaper svært ulike barrierer for grønn omstilling og dermed behov for ulike tiltak. Her kan det derfor være overførbar erfaring til kultursektoren som også har et stort spenn i kunnskap og kapasitet mellom aktørene.

Vesentlige miljøtemaer

Vesentlige miljøtemaer

Programmet skal fokusere på miljøtemaer som er av vesentlig betydning for kultursektoren. Målet er å rette og prioritere ressursene og innsatsen på de områdene som har størst betydning for grønn omstilling i sektoren. Gjennom nåsituasjonsanalysen ble det funnet en rekke miljøtema som er relevante for kultursektoren.

"Negativt fotavtrykk"

Følgende miljøtemaer ble identifisert som vesentlige for kultursektoren.

Dette er temaer som handler om et *negativt miljømessig fotavtrykk* (påvirkning):

Klimagassutslipp inkl. transport

Ressursbruk og sirkulærøkonomi

Avfall og avfallshåndtering

Bærekraftig mat og servering

Energi

Forvaltning av bygg og lokaler

Klimatilpasning

Klimarisiko

Natur og biomangfold

Forurensning

"Positivt håndavtrykk"

Kultursektoren har en unik mulighet som ligger i kulturell formidling, historiefortelling og å sette temaer under debatt. Dette har potensiale til å bidra til den grønne omstillingen av samfunnet, og blir av flere kalt et *positivt miljømessig håndavtrykk* (påvirkning).

Prosessen peker på tre vesentlige temaer i denne kategorien:

Formidling av grønn omstilling

Klimarettferdighet

Spons og partnerskap

Kort beskrivelse av kulturektorens vesentlige miljøtemaer

Tema: Miljømessig fotavtrykk (negativ påvirkning)

Forklaring

Tema: Miljømessig håndavtrykk (positiv påvirkning)

Klimagassutslipp inkl, transport

Redusere klimagassutslipp fra alle aktiviteter, inkludert transport.

Klimarisiko

Identifisere og håndtere risikoer knyttet til klimaendringer som kan påvirke utførelse av arrangement / oppstilling av utstillinger.

Klimatilpasning

Tilpasse seg endrede klimaforhold for å minimere negative konsekvenser og utnytte nye muligheter.

Natur & Biomangfold

Bevare økosystemer og sikre artsmangfold, som gir grunnlag for rik kulturell inspirasjon og opplevelser.

Energi

Forbruket av elektrisitet og varme i kulturinstitusjoner og arrangementer, og viktigheten av å øke energieffektiviteten og bruke fornybare energikilder.

Ressursbruk og sirkulærøkonomi

Minimere ressursbruk og fremme gjenbruk, resirkulering og sirkulære løsninger i planlegging, gjennomføring og avslutning av aktiviteter.

Bærekraftig mat og servering

Anskaffe og tilby mat og drikke som er produsert på en miljøvennlig og etisk måte, og redusere matsvinn i kulturarrangementer.

Forvaltning av bygg og lokaler

Fokus på gjenbruk av eksisterende bygg, og bærekraftig vedlikehold og drift, samt kommunikasjon med huseieren for effektiv drift og vedlikehold.

Forurensning

Redusere utslipp og spredning av skadelige stoffer til luft, vann og jord fra maskiner, utstillinger, mv.

Avfall og avfallshåndtering

Minimere avfallsmengder og sikre effektiv og miljøvennlig håndtering av avfall.

Formidling av grønn omstilling

Spre kunnskap og inspirere til bærekraftige praksiser og miljøvennlige valg.

Spons og partnerskap

Fremme bærekraft gjennom samarbeid og støtte fra ansvarlige sponsorer og partnere.

Klimarettferdighet

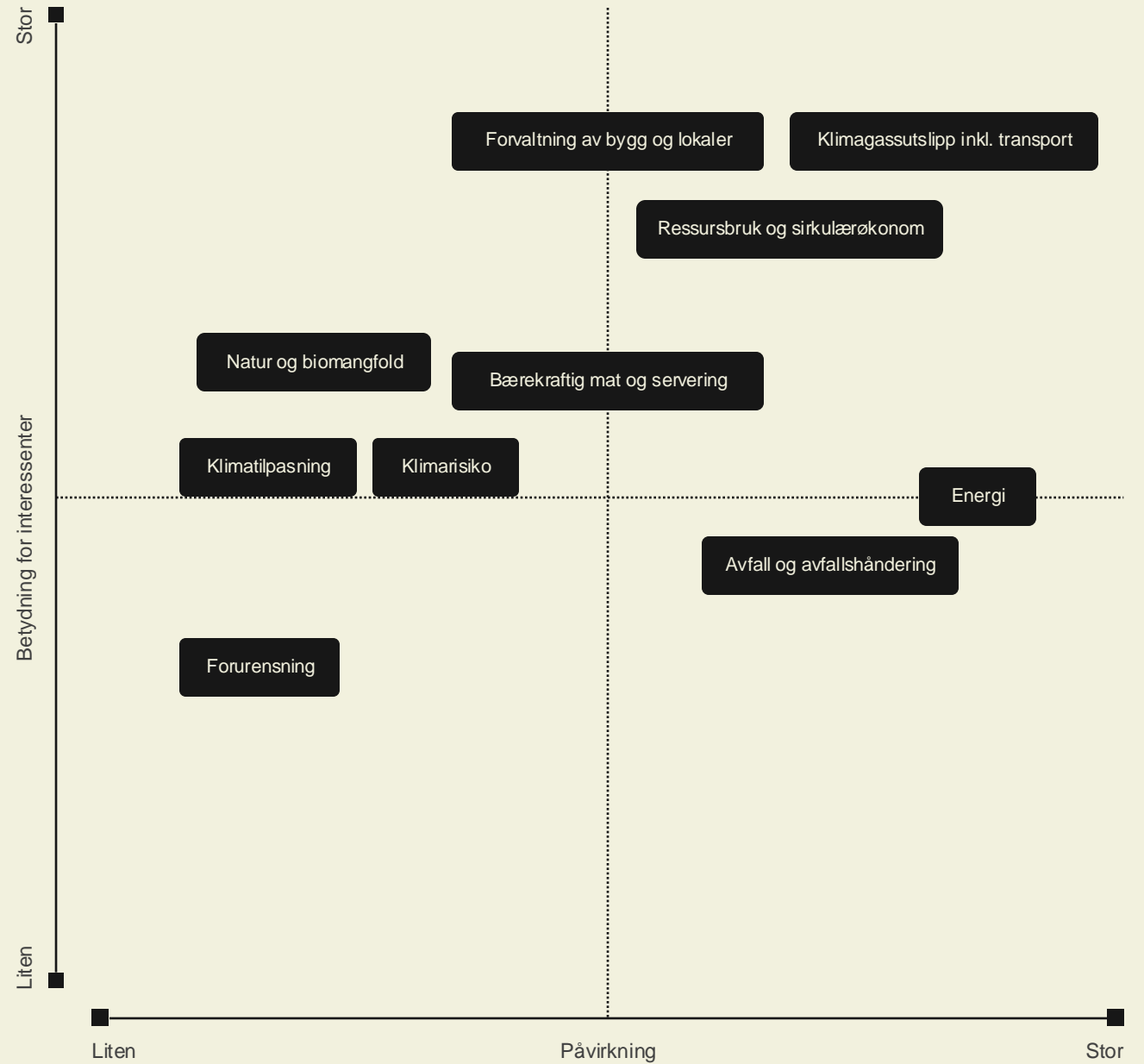
Sikre at klim tiltak fordeles rettferdig og inkluderer alle samfunnsgrupper.

Vurdering av vesentlige miljøtemaer

De vesentlige «negative» miljøtemaene fra nåsituasjonsanalysen ble vurdert av referansegruppa og plassert i et diagram etter påvirkning på verden og betydning for interessenter.

Interessenter kan i denne sammenhengen være:

Kulturaktørene selv, publikum, eierne, forvaltningen, politikerne og andre som har meninger/innflytelse på kultursektoren.

Strategiske fokusområder

Strategiske fokusområder

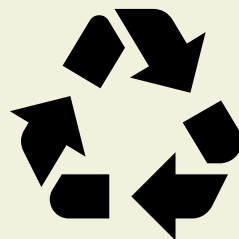
Basert på nåsituasjonsanalysen og de vesentlige miljøtemaene ble det utformet tre strategiske fokusområder for klima- og miljøprogrammet. Hvert fokusområde har en ambisjon og tilknyttede vesentlige miljøtemaer, som sammen ble vurdert og justert av referansegruppa.

1

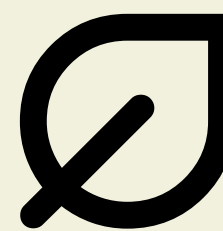
*Reduksjon av klimagassutslipp
og økt energieffektivisering*

2

*Ressursbruk og
sirkulære løsninger*

3

*Tilpasning til fysisk
klimarisiko*

1: Reduksjon av klimautslipp og økt energieffektivisering

Ambisjon

Kultursektoren skal redusere sine klimagassutslipp og øke energieffektiviteten, samt aktivt bidra til å oppnå nasjonale klimamål.

Hvordan

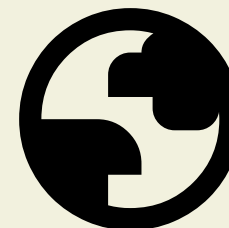
Programmet skal fremme bruk av fornybar energi, optimalisering av energibruken og minimering av karbonavtrykket fra kulturaktiviteter. Ved å integrere bærekraftige praksiser i alle ledd av kulturproduksjonen og støtte utviklingen av grønn teknologi, skal kulturinstitusjoner og arrangementer bli mer miljøvennlige og bærekraftige.

Vesentlige tema:

Klimautslipp inkl. transport

Energi

Klimarettferdighet

2: Ressursbruk og sirkulære løsninger

Ambisjon

Kultursektoren skal redusere sin ressursbruk, fremme deling og integrere sirkulære prinsipper i hele verdikjeden.

Hvordan

Programmet skal bidra til at sektoren reduserer sin miljøpåvirkning ved å stimulere til ombruk og gjenbruk, samt fremme bærekraftige praksiser og innovative løsninger. Gjennom samarbeid og kunnskapsdeling skal programmet sikre at kulturinstitusjoner og arrangementer blir mer miljøvennlige og ressursbevisste.

Vesentlige tema:

Ressursbruk og sirkulærøkonomi

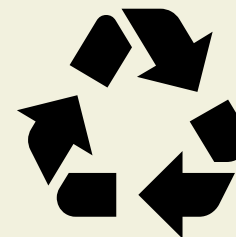
Forvaltning av bygg og lokaler

Natur & Biomangfold

Avfall og avfallshåndtering

Bærekraftig mat og servering

Forurensing

3: Tilpasning til fysisk klimarisiko

Ambisjon

Kultursektoren skal være godt rustet til å møte utfordringene fra klimaendringer.

Hvordan

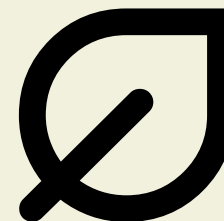
Programmet skal fremme tilpasning til endrede klimaforhold og styrke motstandsdyktigheten i kulturinstitusjoner og arrangementer. Gjennom å integrere klimatilpasning i alle aspekter av kultursektoren og fremme innovasjon og samarbeid, skal programmet bistå til at bevaring og videreutvikling skjer på en bærekraftig måte.

Vesentlige tema:

Klimatilpasning

Klimarisiko

Natur og Biomangfold

Prioriterte tiltak

Prosess for å utvikle, vurdere og prioriterte tiltak

Tiltakene har blitt samlet inn og utviklet basert på nåsituasjonsanalysen, både fra dokumenter, beste praksis fra kultursektoren nasjonalt og internasjonalt, samt fra andre sektorer, og fra innspillsmøtene med kultursektoren 2. september 2024.

Tiltakene er blitt vurdert og prioritert etter kriteriene miljøeffekt, gjennomføring og kostnader, av prosjektgruppa, referansegruppa og av kultursektoren i høringsverkstedet. I tillegg har kultursektoren vurdert tiltakene etter andre hensyn som er viktig for dem.

Mange av tiltakene er skalerbare i omfang og dermed også økonomisk skalerbare.

Kriterier:

Miljøeffekt

Betydning:

I hvilken grad gir tiltaket et viktig bidrag til grønn omstilling i kultursektoren?

Skala:

Lav - moderat - høy

Kriterier:

Gjennomføring

Betydning:

Hvor kompleks/tidkrevende vil det være å utvikle og innføre tiltaket?

Skala:

Lett – moderat - vanskelig

Kriterier:

Kostnader

Betydning:

Hvor høyt kostnadsnivå vil tiltaket ha (investering/drift)?

Skala:

Lavt – moderat - høyt

Tiltaksliste: Prioriterte tiltak

Tiltak	Tiltakskategori	Strategisk fokusområde 1: Reduksjon av klimagassutslipp og økt energieffektivisering	Strategisk fokusområde 2: Ressursbruk og sirkulære løsninger	Strategisk fokusområde 3: Tilpasning til fysisk klimarisiko
Nettportal for grønn kultursektor Samle, organisere og veilede i eksisterende ressurser	Kompetanse og veiledning	X	X	X
Nye veiledere og verktøy Utvikles for å møte konkrete behov		X	X	X
Kurs og konferanseprogram Styrke kompetanse og skape møteplasser		X	X	X
Miljøkrav til mottagere av statlig finansiering Gradvis innføring tilpasset aktørenes størrelse og kapasitet	Tilskudd	X	X	X
Miljøfond/innovasjonsmidler til grønn omstilling <i>Krever finansiering</i>		X	X	X

Tiltaksliste: Andre tiltak

Tiltak	Tiltakskategori	Strategisk fokusområde 1: Reduksjon av klimagassutslipp og økt energieffektivisering	Strategisk fokusområde 2: Ressursbruk og sirkulære løsninger	Strategisk fokusområde 3: Tilpasning til fysisk klimarisiko
Verktøy for identifisering og håndtering av klimarisiko	Kompetanse og veiledning			x
Mentor-/Fadderordning, kulturektorens "miljø-champions"		x		
Grønn kulturpatrolje		x	x	x
Klima- og bærekraft inn i kulturutdanningene		x	x	x
Partnerskap for omstilling (samarbeid for å etablere eksempelvis ombrukshub for scenografi, rekvisitter og kostymer)	Samarbeid og formidling			
Fremme bevisstgjøring om samfunnets grønne omstilling i møtet med publikum		x	x	
Sirkularitet og ressursbruk som tema på større felles kultureventer med mange aktører (feks Kulturnatt, Musikkens dag o.l.)			x	
Inkludere klimarisiko i kulturektorens planleggingsprosesser				x
Forsterke nettverk for deling av beste praksis miljøløsninger		x	x	

Prioritert tiltak 1:

Nettportal for grønn kultursektor

Beskrivelse

En nettportal som samler relevant regelverk, informasjon, verktøy, beste praksis, inspirasjon, tilskuddsordninger og andre hjelpemidler for klima- og miljøarbeid i kultursektoren. Portalen gir tilgang til fagkompetanse, miljørettede løsninger, tilpasningstiltak og veiledning på ett sted. Den fungerer som en viktig ressurs for både institusjoner, organisasjoner og kunstnere, og sikrer at informasjonen er lett tilgjengelig for alle aktører.

Suksessfaktorer

1. Brukervennlighet: Sikre godt innhold som er lett å forstå og bruke, i en portal hvor det er enkelt å finne frem
2. Oppdateringsfrekvens: Regelmessig oppdatering av innhold, inkludert regelverk.
3. Synlighet: Sikre god kommunikasjon.
4. Tilgjengelighet: Enkel tilgang til info for alle aktører.
5. Systematisk samarbeid mellom ulike kulturaktører og på tvers av departementer for å dele generelle og relevante ressurser, og verktøy fra andre samfunnsområder.
6. Unngå overfylt portal ved å samarbeide med sektoren og avklare tidlig hvilke verktøy som er nødvendige.

Ressurser:

Ansvar og involvering

- **Ansvarlig:** Kulturdirektoratet
- **Involvering av eksterne aktører i kultursektoren:**
Etablere en redaksjon/arbeidsgrupper

Prioritert tiltak 1: Nettportal for grønn kultursektor

Beste praksis fra andre sektorer

Norges Idrettsforbund sin nettside "[Grønt lag](#)" formidler kunnskap/veiledning, inspirasjon/eksempler på miljøtiltak i idrettslag og oversikt over støtteordninger.

Nylig etablert i Danmark "[Center for bæredygtighed i kulturlivet](#)".

Enova har en [chat-tjeneste](#) og [ofte stilte spørsmål](#) om tilskuddsordninger og energitiltak og DFØ har [Sparretelefonen for offentlige anskaffelser](#)

Forslag til fokus og innhold

- Samling og eventuell tilpasning av eksisterende veiledere, sjekklister og verktøy rettet mot praktiske utfordringer, både generiske som vil treffe alle i sektoren, men også rettet mot unike forhold innenfor ulike felt.
- Samling av tilskuddsordninger til ulike miljøtiltak i kultursektoren. Enova, Klimasats, kommunale/fylkskommunale klimafond, Riksantikvaren, Innovasjon Norge, Norges Forskningsråd, spillemidler, stiftelser etc.
- Samleside for kurs, nettverk og annen kompetanseheving rettet mot kultursektorens ulike områder/felt. Dele opptak av webinarer.
- Veiledningstjeneste hvor brukere kan få hjelp fra eksperter: Chat-tjeneste eller kontaktinfo for telefon og epost. Vurdere å utnevne "miljøchampions" fra kulturaktører som er miljøeksperter innen for eksempel festival/arrangement, sceneproduksjon/ombruk og liknende, som kan rådgi med kompensasjon fra Kulturdirektoratet.
- Lenker til relevante regelverk som enten er universelle eller som gjelder spesifikt for kultursektoren.

Prioritert tiltak 2: Nye veiledere og verktøy

Beskrivelse

Utarbeide verktøy for å støtte grønn omstilling tilpasset kultursektorens behov. Disse ressursene er i form av veiledere, sjekklister, maler og andre verktøy som tilgjengeliggjøres for alle kulturaktører. Tiltaket skal bidra til at tilstrekkelige ressurser stilles til rådighet for å gjøre det mulig å ta bærekraftige valg, samt at disse kan brukes av ulike type aktører på tvers av felt i kultursektoren.

Suksessfaktorer

1. Brukervennlighet: Verktøyene må være enkle å bruke og lett tilgjengelige for brukere med ulikt kompetansenivå.
2. Ta utgangspunkt i eksisterende verktøy fra kultursektoren og andre sektorer. Del og tilpass innhold ved behov.
3. Relevans: Ressursene bør være tilpasset de spesifikke behovene i kultursektoren.
4. Involvering og engasjement: Aktiv deltakelse fra kultursektoren i utvikling og bruk av verktøyene.
5. Utform verktøy, veiledere og sjekklister slik at de kan benyttes uavhengig av aktørens størrelse og økonomiske midler, hvis mulig.
6. Langsiktig og strategisk rettet for å muliggjøre utvikling over tid.

Ressurser: Ansvar og involvering

- **Ansvarlig:** Kulturdirektoratet
- **Involvering av andre statlige/offentlige virksomheter:** Samarbeid med andre offentlige etater som for eksempel Direktoratet for forvaltning og økonomistyring, Miljødirektoratet.
- **Involvering av eksterne aktører:** Samarbeid med aktører som har gått foran og utviklet bærekraftsrelatert veiledningsmaterieil.

Prioritert tiltak 2: Nye veiledere og verktøy

Beste praksis fra andre sektorer

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har utformet ulike [veiledere for miljøkrav i offentlige](#) anskaffelser.

Norges Idrettsforbunds prosjekt "Plastsmart idrett" har laget en [sjekkliste for redusert plastbruk i idretten](#).

Forslag til fokus og innhold

- Veiledere, sjekklister, maler, verktøy innenfor for eksempel klimagassregnskap, miljøkrav i innkjøp, avfallsreduksjon/resirkulering og beredskap ved ekstremvær og andre miljøutfordringer.
- Verktøy for kulturarbeidere til å identifisere og håndtere klimarisiko, inkludert utvikling og implementering av beredskapsplaner for ekstremvær og evakuering.
- Veiledning tilpasset ledere og styrever, fordi det er behov for ledelsesforankring av miljøarbeidet.
- Dele og eventuelt tilpasse relevante veiledere fra og i samarbeid med for eksempel offentlige etater som Miljødirektoratet, DFØ, Enova og Riksantikvaren, og fra organisasjoner som Frivillighet Norge og Fortidsminneforeningen, Kulturroms sjekklister for grønnere innkjøp at teknisk utstyr og Grønn Festival (Norge) & Live festival (Sverige) sine sjekklister for bærekraftig avholdelse av festivaler.

Prioritert tiltak 3: Kurs- og konferanseprogram

Beskrivelse

Kurs- og konferanseprogram for å styrke kompetansen innen grønn omstilling i kultursektoren. Programmet kan tilby praktiske kurs, workshops, konferanser og webinarer.

Programmet planlegges i stor grad digitalt eller hybrid, slik at det er tilgjengelig for deltakere over hele landet, både live og i opptak.

Fokus på bygging av kompetanse og på deling av kunnskap, sukseshistorier og læring fra feil. Målet er å fremme bærekraftig praksis og samarbeid på tvers av sektoren.

Suksessfaktorer

1. Koordinere med eksisterende kurs og initiativer for å styrke praktisk gjennomføring og unngå dobbeltarbeid.
2. Digitale løsninger, for å sikre tilgang fra hele landet og tilgjengelig i opptak det er relevant.
3. Tilpasset både større aktører og det frie feltet.
4. Tilpasset innhold basert på ulike type felt i sektoren eksempelvis spesifikke kurs for film- og tv produksjon.
5. Sikre sammenheng med veiledere og verktøy utarbeidet.
6. Fremme deling av kunnskap og erfaringer på tvers av nettverk.

Ressurser:

Ansvar og involvering

- **Ansvarlig:** Kulturdirektoratet
- **Involvering av andre statlige/offentlige virksomheter:**
Norsk filminstitutt, Kulturtanken m.fl
- **Involvering av eksterne aktører i kultursektoren:**
Invitere ulike aktører i kultursektoren til redaksjonen

Prioritert tiltak 3: Kurs- og konferanseprogram

Beste praksis

[Miljødirektoratet arrangerer jevnlig webinarer](#) for blant annet kommunesektoren for kunnskapsdeling og inspirasjon til lokale miljø- og klimatiltak.

- The Behaviour Insights Team (UK) som står bak [The Power of TV: Nudging Viewers to Decarbonise their Lifestyles. An evidence-based guide for broadcasters.](#)

Forslag til fokus og innhold

Eksempler på aktuelle temaer:

- Kurs i klimaregnskap: Praktiske økter for å lære utforming og implementering.
- Kurs for bærekraftsrådgivere for ulike segmenter innen kultursektoren. Eksempelvis har Norsk Filminstitutt holdt kurs for aktører innen film- og tv-produksjon.
- Møteplass/verksted/kurs om hvordan kultursektoren kan bidra til den store grønne omstillingen av samfunnet gjennom kulturuttrykk som bidrar til ettertanke, debatt, kreativitet og handling.
- Kurs i ombruk, redesign og reparasjon av rekvisitter, kostymer osv.
- Webinar om klimaendringers påvirkning på kultursektoren, og hvordan tilpasse seg.
- Arena for debatt om miljøretningslinjer for spons og partnerskap.

Prioritert tiltak 4: Miljøkrav til mottakere av statlig finansiering

(eksisterende tilskudd over statsbudsjettet og søkbare tilskuddsordninger)

Beskrivelse

Standardisering av miljøkrav i statlige tilskuddsordninger for kultursektoren, med en gradvis innføring tilpasset aktørenes størrelse og kapasitet.

Kravene skal være gjennomførbare og bidra til endring uten å gå på bekostning av kunstnerisk frihet eller andre forhold som er essensielle for å skape og utøve kunst- og kulturaktiviteter.

Suksessfaktorer

1. Måle på relevante kriterier og unngå grønnvasking.
2. Kravene må tilpasses kompetanse, kapasitet og ressurser hos ulike typer tilskuddsmottakere.
3. Kravene må trappes opp eller fases inn etter en forutsigbar plan etterhvert som ulike deler av sektoren er moden for det.
4. Krav må ta hensyn til begrensningene hos mindre aktører.
5. Langsiktig horisont for kravene slik at disse ikke blir utdatert, men at aktører kan arbeide mot disse over tid.
6. Etablere en fast praksis for oppfølging av at kravene følges.
7. Starte med rapporteringskrav som bygger bevissthet og kompetanse, etterhvert mer spesifikke krav.

Ressurser: Ansvar og involvering

- **Ansvarlig:** Kulturdirektoratet
- **Involvering av andre statlige/offentlige virksomheter:**
Kultur- og likestillingsdepartementet, Kulturrådet, Fond for lyd og bilde, Norsk Filmfond m.fl.
- **Involvering av eksterne aktører i kultursektoren:**
Forankringsprosess i sektor.

Prioritert tiltak 4: Miljøkrav til mottakere av statlig finansiering

(eksisterende tilskudd over Statsbudsjettet og søkbare tilskuddsordninger)

Beste praksis fra andre land

I Tyskland har German Federal Film Fund etablert en "økologisk standard", det vil si en rekke obligatoriske miljøkrav som alle film- og TV-produksjoner må oppfylle for å kunne motta økonomisk støtte. Les mer her om [Ecological standards for German Cinema, TV and online/VOD Production](#) (s.42).

Forslag til fokus og innhold

- Miljøkrav kan for eksempel innebære krav til miljørapportering, miljøstrategi, miljøkompetanse, klimaregnskap eller lignende.
- Et eksempel er at Norsk Filminstitutt jobber med å utarbeide ny rapporteringsmal for klimabudsjett- og regnskap for større produksjoner der det skal stilles tydelige krav som må innfris for å få tilskudd.
- Det vil være behov for sterk differansiering mellom ulike aktørtyper ift miljøkrav. De store statlige kulturinstitusjonene som skal rapportere etter EUs Bærekraftsdirektiv vil feks være i stand til å møte strengere miljøkrav og på et tidligere tidspunkt enn mindre aktører.
- Miljøkrav til tilskuddsmottakere bør sees i sammenheng med *tiltak 3 kurs- og konferanseprogram*, vurdere å etablere kurs eller arrangere webinarer for å hjelpe aktørene å bygge kompetanse for å møte miljøkrav.
- Miljøkrav til tilskuddsmottakere bør sees i sammenheng med *tiltak 2 verktøy*, vurdere å utvikle for eksempel verktøy for forenklet klimagassregnskap for mindre aktører dersom det blir krav om klimaregnskap for tilskuddsmottakere.
- Vurdere å legge til en "miljøbonus" i enkelte tilskuddsordninger, dvs en ekstra økt økonomisk støtte til prosjekter som strekker seg langt for å bruke pionérløsninger for lavt miljøfotavtrykk.

Prioritert tiltak 5: Miljøfond/innovasjonsmidler til grønn omstilling

Beskrivelse

Etablering av støtteordning til grønn omstilling i kultursektoren. Disse midlene kan støtte både tiltak som reduserer negativ miljøpåvirkning og øker positiv påvirkning. Ordningen kan feks fremme innovasjon, sirkulære løsninger og miljøkompetanse.

Et formål kan være å stimulere til utvikling av grønne løsninger i gjennomføring av kulturaktiviteter.

Fremme samarbeid og kunnskapsdeling mellom kulturaktører for å styrke innovasjon og bidra til å utvikle nye kulturspesifikke klima- og miljøtiltak.

Suksessfaktorer

1. Utforme utlysning slik at både små og store aktører kan søke om prosjektstøtte.
2. Utforme utlysning slik at den fremmer innovative prosjekter og nyskapende samarbeid.
3. Kommunisere utlysning bredt for å sikre god spredning.
4. Unngå tilskudd som overlapper med eksisterende ordninger.
5. Utlysninger som kan stimulere både til å ta ned *negativt fotavtrykk* og til å fremme *positivt håndavtrykk*.
6. Stabile rammer med faste utlysninger, hvis mulig.

Ressurser:

Ansvar og involvering

- **Ansvarlig:** Kultur- og likestillingsdepartementet, Kulturdirektoratet
- **Involvering av andre statlige/offentlige virksomheter:** Norsk filminstitutt, Kulturtanken, Innovasjon Norge, Miljødirektoratet m.fl.

Prioritert tiltak 5: Miljøfond/innovasjonsmidler til grønn omstilling

Beste praksis fra andre sektorer

Norges Idrettsforbund har opprettet [Idrettens Miljøfond](#) i samarbeid med Sparebankstiftelsen DNB. Fondet har ulike utlysninger på spesifikke tiltak, feks støtte til å kjøpe lisens til Green Producer's Tool.

[Klimasats](#) er en støtteordning til klimatiltak i kommuner og fylkeskommuner, administrert av Miljødirektoratet. [Evaluering](#) viser at den er svært vellykket.

Eksempler på aktuelle prosjekter som kan støttes

- Pilotprosjekter som tester nye miljøvennlige løsninger i kultursektoren, feks for reduksjon i klimagassutslipp, økt energieffektivisering, eller ombruk og sirkulære løsninger.
- Prosjekter som involverer samarbeid mellom ulike aktører og deler erfaringer og resultater for å bygge en felles kunnskapsbase.
- Støtte til utvikling av kurs/workshop som for eksempel utforsker hvordan ulike kulturuttrykk kan fremme debatt og forståelse for klimakrisen og behovet for samfunnsmessige endringer.
- Kan vurdere å inkludere et kriterium om at prosjekter bør ha relevans for større deler av kultursektoren for å få større effekt av prøvetiltak.
- Andre prosjekter som kan vurderes å gi støtte til kan være samarbeid med internasjonale kompetanseaktører, utvikling av kurs/etterutdanning om miljøtiltak i kultursektoren, nettverk/samarbeid om klimarettferdighet, bevaring av natur og arts mangfold ifm arrangement og klimatilpasning av arrangement.

Plan for gjennomføring

Plan for gjennomføring

Etableringsfase
Driftsfase
Usikkerhet knyttet til tiltaket
 Milepæl: Lansering/arrangement e.l.

Prioriterte tiltak	2025	2026	Aktiviteter	Involvering og forankring
Tiltak 1 Nettportal grønn kultursektor			Etablere en redaksjon, evt med eksterne, som planlegger og utvikler struktur og innhold. Involvere sektor i arbeidet.	Utvikles som en del av Kulturdirektoratets nye nettside som bruker ekstem bistand, lanseres juni 2025.
Tiltak 2 Nye veiledere og verktøy			Eksisterende ressurser kartlegges i tiltak 1. Prioritere tilpasning/utvikling av nye veiledere og verktøy, når det viser seg konkrete behov.	Samarbeid med andre relevante offentlige etater, aktører som har utviklet veiledningsmaterieil. Behov defineres i samarbeid med sektor.
Tiltak 3 Kurs- og konferanseprogram			Etablere en redaksjon, planlegge innretning og prioritering av program.	Invitere ulike aktører i kultursektoren til redaksjonen.
Tiltak 4 Miljøkrav til mottakere av statlig finansiering			Felles planleggingprosess sammen med alle eksisterende tilskuddsordninger og instanser. Utvikle rammer, indikatorsett og tidslinje for ulike deler av sektor.	Koordinering med og godkjenning av relevante instanser (eksempelvis Norsk Kulturråd, Statens Kunstnerstipend, Fond for Lyd og Bilde).
Tiltak 5 Miljøfond/Innovasjonsmidler til grønn omstilling			Etablere ramme og kriterier.	<i>Krever finansiering fra Kultur- og Likestillingsdepartementet før igangsettelse.</i>

25.01.2025